

POSTANOWIENIE

Dnia 7 lutego 2008 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Lech Walentynowicz (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Marian Kocon

SSN Elżbieta Skowrońska-Bocian

w sprawie z powództwa (...) Zakładów Farmaceutycznych „P.(...)” Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w G.

przeciwko S. H.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 7 lutego 2008 r.,

zażalenia pozwanego na postanowienie w przedmiocie kosztów postępowania, zawarte w wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 28 kwietnia 2004 r., sygn. akt I ACa (...),

- 1) **zmienia orzeczenie o kosztach procesu zamieszczone w wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 28 kwietnia 2004 r. [I ACa (...)] i podwyższa zasądzoną na rzecz pozwanego kwotę do kwoty 26 617,40 zł (dwadzieścia sześć tysięcy sześćset siedemnaście złotych i 40/100), oddalając zażalenie w części pozostałej;**
- 2) **zasądza od strony powodowej na rzecz pozwanego kwotę 1403,48 zł (jeden tysiąc czterysta trzy złote i 48/100) tytułem kosztów postępowania zażaleniowego.**

Uzasadnienie

Sąd Apelacyjny wyrokiem z dnia 28 kwietnia 2004 r. - uwzględniając w całości apelację pozwanego S. H. - zmienił zaskarżony wyrok Sądu Okręgowego w W. z dnia

31 stycznia 2002 r. i oddalił powództwo, zasądzając od powoda na rzecz pozwanego kwotę 11 108,70 zł tytułem zwrotu kosztów procesu za wszystkie instancje.

Żadna ze stron nie złożyła kasacji. Pozwany zakwestionował natomiast orzeczenie o kosztach zamieszczone w wyroku odwoławczym, domagając się podwyższenia zasądzonej kwoty do wysokości 40 997,10 zł. Postanowieniem z dnia 30 czerwca 2004 r. Sąd Apelacyjny odrzucił zażalenie jako niedopuszczalne (art. 393¹⁸ § 2 k.p.c.).

W następstwie skargi konstytucyjnej pozwanego S. H., Trybunał Konstytucyjny wyrokiem z dnia 27 marca 2007 r. (SK 3/05) orzekł, że art. 393⁸ § 2 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. Nr 43, poz. 296 ze zm.) w brzmieniu obowiązującym do czasu jego uchylecia przez art. 1 pkt 11 ustawy z dnia 22 grudnia 2004 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 2005 r. Nr 13, poz. 98), w zakresie, w jakim uniemożliwia zaskarżenie postanowienia w przedmiocie kosztów procesu zasądzonych po raz pierwszy przez sąd drugiej instancji, jest niezgodny z art. 78 w związku z art. 176 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej (OTK 2007, nr 3, poz. 32).

Uwzględniając skargę pozwanego S. H. o wznowienie postępowania (art. 401¹ k.p.c.), Sąd Apelacyjny uchylił postanowienie z dnia 30 czerwca 2004 r. i przekazał zażalenie do rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 27 marca 2007 r. (SK 3/05) ma charakter interpretacyjny (zakresowy). Ocena skutków prawnych tego rodzaju wyroku przedstawiana jest w piśmiennictwie w sposób niejednolity. W judykaturze Sądu Najwyższego przeważa pogląd, że wyrok interpretacyjny Trybunału Konstytucyjnego nie ma mocy wiążącej, bo takie uprawnienie zostało Trybunałowi - jako „ustawodawcy negatywnemu” - odjęte. W szczególności nie może on wprowadzić do systemu prawnego przepisu pozytywnego o konkretnej treści (zob. m. in. orzeczenia Sądu Najwyższego z 6 maja 2003 r., I CO 7/03, OSNC 2004, nr 1, poz. 14, z dnia 31 lipca 2003 r., III CZP 45/03, Mon. Pr. 2003, nr 15, z dnia 16 lipca 2003 r., V CO 20/03, niepubl. oraz z dnia 27 października 2005, I KZP 37/05, OSN KW 2005, nr 11, poz. 109). Na tle problematyki poruszonej w cytowanym wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 27 marca 2007 r. należy także zauważyć, iż rozstrzygnięcie o kosztach procesu nie dotyczy istoty sprawy i ma charakter uboczny w stosunku do postępowania

rozstrzygającego o przedmiocie procesu, nie jest więc objęte sferą sprawowania wymiaru sprawiedliwości w rozumieniu art. 175 Konstytucji RP. Z tej przyczyny, do rozliczenia kosztów procesu po prawomocnym zakończeniu sprawy został generalnie upoważniony referendarz sądowy w sądzie pierwszej instancji (art. 108 § 1 zd. drugie k.p.c. w związku z art. 47¹ k.p.c.).

W postanowieniu z dnia 12 października 2007 r., IV CZ 28/07 (OSNC 2008, nr 2, poz. 29), Sąd Najwyższy stwierdził, że na postanowienie sądu drugiej instancji o kosztach procesu nie przysługuje zażalenie do Sądu Najwyższego (art. 394¹ § 2 k.p.c.). Podstawowym argumentem przemawiającym za takim poglądem była nieważność oddziaływania wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 27 marca 2007 r., SK 3/05, na inny przepis niż przepis zakwestionowany. Odmienna sytuacja procesowa występuje natomiast przy rozpoznawaniu zażalenia pozwanego S. H., będącego beneficjentem skutecznej skargi konstytucyjnej wywiezionej przez niego na tle orzeczenia o kosztach procesu zamieszczonego w wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 28 kwietnia 2004 r. [I ACa (...)]. Wyrok Trybunału z 27 marca 2007 r. dotyczy bowiem tego orzeczenia oraz przepisu w nim zastosowanego (art. 393¹⁸ § 2 k.p.c.). Z treści art. 50 ustawy z dnia 1 stycznia 1997 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz. U. Nr 102, poz. 643 ze zm.) wynika uprawnienie Trybunału do bezpośredniego oddziaływania na tok sprawy, której skarga dotyczy. Należy więc uznać, że wyrok Trybunału Konstytucyjnego jest wiążący w takiej sprawie, podobnie jak wyrok rozstrzygający pytanie prawne sądu w konkretnej sprawie, i uzasadnia wniesienie skargi o wznowienie postępowania na podstawie art. 401¹ k.p.c. Sąd Najwyższy obowiązany jest w konsekwencji do rozpoznania zażalenia pozwanego.

Pozwany S. H. wygrał proces w całości, wobec czego przysługuje mu od powoda zwrot kosztów niezbędnych do celowej obrony (art. 98 § 1 k.p.c.).

Pozwany poniósł w toku postępowania następujące zwrotne wydatki:

- 1) opłatę skarbową od pełnomocnictwa radcy prawnego E. S. w kwocie 15 zł;
- 2) opłatę zażaleniową w wysokości 286 zł;
- 3) opłatę skarbową od pełnomocnictwa radcy prawnego B. S. w kwocie 15 zł;
- 4) opłatę apelacyjną w wysokości 1 428,70 zł;
- 5) opłatę zażaleniową w wysokości 286 zł.

W zażaleniu wykazane zostały również koszty dojazdu pełnomocnika na rozprawę kasacyjną w rozmiarze 600 zł. Żądanie te jest jednak sprekludowane (art. 109 § 1 k.p.c.). Z tytułu poniesionych wydatków przysługuje zatem pozwanemu kwota 1 744 zł (15 zł + 286 zł + 15 zł + 1 428,70 zł + 286 zł).

Pozwany był reprezentowany w procesie kolejno przez dwóch pełnomocników (radców prawnych), wobec czego przysługiwał mu zwrot poniesionych z tego tytułu kosztów, według zasad określonych w art. 98 § 3 i 99 k.p.c. Powód dochodził dwóch odrębnych roszczeń, dlatego minimalne wynagrodzenie radcowskie w postępowaniu pierwszoinstancyjnym określały przepisy § 6 pkt 5 oraz § 11 ust. 1 pkt 18 i ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1349 ze zm.). Wynosiło ono 3240 zł (2400 + 840 zł). W postępowaniu apelacyjnym, kasacyjnym i zażaleniowym było odpowiednio niższe (zob. § 13 cyt. rozporządzenia). Stosownie do tych zasad, minimalne koszty zastępstwa wyniosły:

- 1) 3 240 zł z tytułu zastępstwa radcy prawnego E. S. w postępowaniu pierwszoinstancyjnym;
- 2) 1 620 zł z tytułu zastępstwa radcy prawnego E. S. w postępowaniu zażaleniowym;
- 3) 2 430 zł z tytułu udziału radcy prawnego B. S. w postępowaniu apelacyjnym (75%);
- 4) 1 620 zł z tytułu udziału radcy prawnego B. S. w postępowaniu kasacyjnym;
- 5) 1 620 zł z tytułu udziału radcy prawnego B. S. w ponownym postępowaniu apelacyjnym.

Sąd Apelacyjny wiążąco uznał, że stawka z tytułu zastępstwa prawnego powinna być dwukrotnie zwiększona (art. 109 § 2 k.p.c.). Z tego tytułu przysługuje pozwanemu kwota 24 873,40 zł (12 436,70 x 2), a tym samym cała należność z tytułu poniesionych kosztów wynosi 26 617,40 zł (24 873,40 zł + 1 744 zł). Do tej wysokości należało uwzględnić zażalenie, a w pozostałym zakresie – oddalić (art. 398¹⁴ i 398¹⁶ k.p.c. w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c.).

Wartością zaskarżenia zażaleniowego była kwota 29 888,40 zł (40 997,10 zł – 11 108,70 zł), zatem uwzględnienie tego środka odwoławczego nastąpiło w rozmiarze 52%. Pozwany poniósł koszty postępowania zażaleniowego w wysokości 2 699 zł, obejmujące opłatę (299 zł) oraz koszty zastępstwa w wysokości podwójnej minimalnej stawki (2400 zł). Należało zatem zasądzić na jego rzecz od powoda z tego tytułu kwotę 1 403,48 zł (art. 100 k.p.c.).